Տ. ԻՍԱՀԱԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊՈՂՈՍՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՈՒԽՏԻ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(28 մայիսի, 2026 թ.)

Յաճուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«Եւ որ ոչն սիրէ զիս՝ զբանս իմ ո՛չ պահէ. եւ բանն իմ զոր լսէ՛ ո՛չ է իմ, այլ Հօ՛րն՝ որ առաքեացն զիս:

(Յովհ. ԺԴ. 24)։

Սիրելի՛ եղբայրներ եւ քոյրեր ի Քրիստոս,

Հովհաննու Ավետարանում տեղ գտած այս խոսքերը նկարագրում են վերջին Ընթրիքի խորհրդապատկերը, երբ Քրիստոս պատրաստում է աշակերտներին իր չարչարանքներին, խաչելությանը եւ հառնելուն: Այսկերպ Քրիստոս ցույց է տալիս, որ Աստծու հանդեպ սերը սոսկ զգացում եւ խոստովանություն չէ միայն, այլ հնազանդություն: «Ով ինձ չի սիրում, իմ խոսքերը չի պահում»: Ասել է թե իմ խոսքերը պահում է միայն նա, ով իրապես սիրում է Ինձ: Ուրեմն հավատը գեթ բառերով չէ: Սերը դեպի Աստված երեւում, երեւակվում է մեր կյանքի, մեր գործերի մեջ: «Եւ իմ խոսքը, որ լսում եք, իմը չէ, այլ՝ Հորը, որ ինձ ուղարկեց»: Սրանով Տերն ընդգծում է Իր միությունը Հայր Աստծու հետ: Սա արդեն սովորական ուսուցում չէ. այստեղ Քրիստոս բացում է Իր ներքին կյանքը՝ Իր եւ Հոր միջեւ եղած հավիտենական հարաբերությունը: Եվ հասկանալու համար Տիրոջ միտքը հարկ է դուրս գալ զուտ բարոյական շրջագծից: Քրիստոս այստեղ բացահայտում է Իր ինքնությունը: «Իմ խոսքը իմը չէ»: Այս նախադասությունն առաջին հայացքից կարող է թվալ հակասական, եթե մի պահ մոռանանք, որ քրիստոնեական հավատքի կենտրոնում Աստված ոչ թե մենավոր ինքնություն է, այլ հաղորդություն: Որդին չունի Իր գոյությունը Հորից անկախ: Նրա ողջ ինքնահայտնությունը միշտ հարա-

բերական է Հոր նկատմամբ: Հովհաննու Ավետարանում Հիսուս երբեք չի ներկայանում որպես ինքնուրույն կրոնական առաջնորդ, հանճար կամ մարգարե, որն իր գաղափարներն է առաջարկում մարդկությանը, այլ Հոր հետ անքակտելի միության մեջ: Նա մշտապես հղում է անում Հորը. «Որդին ոչինչ չի կարող անել Ինքն իրենից» (Հովհ. ե. 19): Այստեղ մենք մտնում ենք երրորդության աստվածաբանության ամենախոր կենտրոնը: Հոր եւ Որդու միջեւ տարբերություն կա, բայց ոչ բաժանում: Որդու խոսքը Հոր խոսքն է ոչ այն պատճառով, որ Որդին զրկված է ինքնությունից, այլ որովհետեւ Նրա ինքնությունը ամբողջությամբ որդիական է: Որդին հավիտենական «ընդունումն» է Հորից: Եվ այդ պատճառով Նրա խոսքը կատարյալ հնազանդություն է՝ ոչ հարկադրական իմաստով, այլ սիրո մեջ՝ կամքի կատարյալ ներդաշնակության արտահայտությամբ: Եվ մարդն էլ իր ճշմարիտ «ես»-ը գտնում է ոչ թե ինքնակենտրոնության, այլ Աստծու եւ իր նմանների հետ սիրո հարաբերության մեջ: Ավետարանական այս ամբողջ համապատկերում Քրիստոսի անձը հասկացվում է սիրո, առաքելության եւ միության շրջանակում: Նրա խոսքը հեղինակություն ունի հենց այն պատճառով, որ այն Հոր խոսքն է, եւ Նրա գործերը նշանակություն ունեն, որովհետեւ Հոր գործերն են, որ կատարվում են Նրա միջոցով:

Ժամանակակից աշխարհում հնազանդությունը գրեթե միշտ ընկալվում է որպես ազատության զիջում, կորուստ: Բայց Ավետարանում հնազանդությունը ներկայացվում է որպես սիրո առհավատչյա: Որդին ամենաազատն է, որովհետեւ ամբողջովին բնակվում է Հոր ճշմարտության մեջ: Մեղքը այնքան ազատության ընդարձակումը չէ, որքան հարաբերության խզումը: Ադամի ողբերգությունը հենց այստեղ էր՝ մարդը ցանկացավ խոսք ունենալ առանց Խոսքի աղբյուրի:

Քրիստոս այստեղ ներկայանում է որպես հավիտենական Բանը, որի միջոցով ամեն ինչ ստեղծվեց: Հետեւաբար, երբ Քրիստոս խոսում է, մենք լսում ենք Արարչական Խոսքը, որի մեջ է աշխարհի ներքին իմաստը: Այդ պատճառով Նրա խոսքը ոչ միայն տեղեկացում է, այլ նաեւ արարում: Ինչպես Ծննդոց գրքում Աստված ասաց՝ «Թող լինի լույս», եւ լույս եղավ, այնպես էլ Քրիստոսի խոսքը մարդու մեջ նոր արարում է գործում:

«Ով ինձ չի սիրում, իմ խոսքերը չի պահում»: Այստեղից հասկանալի է դառնում նաեւ «պահել» բառի խորիմաստությունը: Ավետարանում «պահել» նշանակում է ոչ միայն հիշել կամ կատարել, այլեւ ներսում կրել: Այսինքն՝ Քրիստոսի խոսքը պետք է բնակվի մարդու մեջ այնպես, ինչպես

Որդին բնակվում է Հոր մեջ: Քանի որ քրիստոնեական հավատքը արտաքին օրինապահություն չէ. այն մասնակցություն է աստվածային կյանքի շրջանառությանը: Այստեղ է, որ բացվում է սիրո իսկական աստվածաբանությունը: «Ով ինձ չի սիրում, իմ խոսքերը չի պահում»: Սերը, ուրեմն, առաջին հերթին էաբանական, գոյաբանական իրականություն է: Սիրել նշանակում է ներգրավվել մյուսի ճշմարտության մեջ: Այս ամենը նաեւ եկեղեցաբանական խոր իմաստ ունի: Քրիստոսի խոսքը Հոր խոսքն է, եկեղեցին՝ նրա պահապանը:

Քրիստոնեական ճշմարտությունը չի ծնվում պատմական մեծամասնությունից կամ մշակութային ճաշակից: Այն ընդունվում է, որովհետեւ եկեղեցին իր էությամբ «հիշողություն» է եւ կենդանի հիշատակություն: Եվ նրա ակունքում ոչ թե հրաման է, այլ կանչն ու կոչումը: Եպիսկոպոսությունը թեեւ նախ եւ առաջ վարչական պաշտոն է, սակայն եպիսկոպոսը կառավարիչ չէ՝ սովորական իմաստով: Նրա գոյության կենտրոնում մի յուրօրինակ հակադրություն կա. նա կոչված է իշխանություն կրելու՝ իշխանությունից հրաժարվելու միջոցով: Ինչպես որ նախածնողների պարագայում: Եպիսկոպոսը կոչված է պահպանելու ոչ թե սեփական գաղափարները, այլ ավանդությունը, առաքյալների ձայնի արձագանքը պատմության մեջ: Անցյալը ներբերելով ներկա եւ ներկան ուղղելով ապագային: Աշխարհը մշտապես պահանջում է, որ եկեղեցին խոսի ժամանակի լեզվով այնքան, մինչդեռ կենդանի ճշմարտությունը միշտ խաչված ճշմարտություն է, որովհետեւ հակասում է յուրաքանչյուր դարաշրջանի ինքնաբավությանը:

Այստեղ է, որ հասնում ենք մեր ժամանակի մեծ ճգնաժամին: Ժամանակակից մարդը կորցրել է լսելու եւ լռելու կարողությունը: Բայց Աստծու խոսքը երբեք չի պարտադրում իրեն: Այն լսելի է դառնում միայն ներքին աղքատության, լռության մեջ: Ուստի քրիստոնեական կյանքը նախ եւ առաջ ներքին լսողության վերականգնում է: Հավատքը սկսվում է այնտեղ, որտեղ մարդը դադարում է իրեն նկատել իբրեւ ճշմարտության աղբյուր եւ կրկին ուսանում է ընդունել: Քրիստոսի խոսքը պահել նշանակում է թույլ տալ, որ մեր գոյությունը ներգրավվի որդիական հարաբերության մեջ Հոր հետ՝ Սուրբ Հոգու միջոցով: Սա է փրկությունը: Ոչ թե պարզապես բարոյական ուղղում, այլ մասնակցություն երրորդական կյանքին:

Սիրելինե՛ր, այսօր, այսօրինակ մտածումներով, շնորհավորելով մեր օծակից եղբայրներին, փառք եւ գոհություն ենք առաքում ամենակալն Աստծուն, որ Իր անքննելի նախախնամությամբ եւ անբավ ողորմությամբ

մեզ արժանացրեց ընդունելու եպիսկոպոսական ձեռնադրության սրբազան շնորհը եւ մատուցելու առաջին Սուրբ եւ Անմահ Պատարագը: Երախտագետ խոնարհությամբ առ մեր Սուրբ Եկեղեցին, որդիաբար շնորհակալություն ենք բերում հայոց հայրապետին, ով նախընթաց ողջ շրջանում հետեւեց մեր ընթացքին՝ հնարավորություն ընձեռելով դառնալու Տիրոջ տան սպասավորը, ինչպես նաեւ մեր խոնարհ երախտագիտությունը եկեղեցուս հոգեւոր սպասավորներին՝ անկախ կարգից ու աստիճանից, ուսուցիչների ու դասախոսների հսկա փաղանգին, մեր Եկեղեցու ուխտապահ ու հավատացյալ դասին, եւ բոլոր նրանց, ովքեր իրենց աղոթքով ու վստահությամբ ուղեկցեցին մեզ այս ճանապարհին հայրենիքում եւ այլուր: Հատուկ երախտագիտություն ենք հղում նաեւ մեր ընտանիքի անդամներին եւ հարազատներին, եւ նրանց, ովքեր իրենց համբերությամբ եւ զոհողությամբ դարձան մեր ծառայական ճանապարհի զորավոր հենարանը: Թող բարին Աստված ամուր ու զորավոր պահի ամենքիդ Ձեր բարի եւ ազնիվ փափագների իրականացման ճանապարհին ի սեր հայրենիի, ի պայծառութիւն Եկեղեցվոյս եւ ի փառս Ամենասուրբ Երրորդության: Ամեն: